https://www.bijbelcitaat.be/paus-leo-xiv-boodschap-voor-de-10e-werelddag-van-de-armen/

Paus Leo XIV: boodschap voor de 10e Werelddag van de Armen

Paus Leo XIV publiceerde zijn boodschap voor de 10e Werelddag van de Armen, die op 15 november 2026 wordt gevierd. Vertrekkend vanuit de woorden 'De Heer is een toevlucht voor de arme' (Psalm 14,6) nodigt hij de Kerk uit opnieuw stil te staan bij de plaats van de armen in het christelijk leven. Hij roept gelovigen op om niet alleen hun toevlucht te zoeken bij God, maar ook zelf een toevlucht te worden voor mensen in nood.

De Heer is een toevlucht voor de arme

(vgl. Psalm 14,6)

1. De Heer is een toevlucht voor de arme (vgl. Psalm 14,6). De woorden van de psalmist begeleiden ons op onze tocht naar de 10e Werelddag van de Armen. Opnieuw is het nodig terug te keren naar het Woord van God om te ontdekken welke plaats de armen innemen in het leven van de Kerk. Deze woorden uit de psalm worden een maatstaf voor het christelijk leven, omdat zij zowel het gelaat van God onthullen als de menselijke armoede onder ogen zien. Toen de tempel van Jeruzalem werd verwoest, beleefde het volk immers een bijzonder dramatische periode. Het voelde zich beroofd van Gods nabijheid en werd geconfronteerd met een materiële en morele ellende zonder weerga.

Voor iedere generatie blijkt dit Woord opnieuw verrassend actueel. Meteen wordt een tegenstrijdigheid zichtbaar waarin ook wij vandaag vaak verstrikt raken. De eerste vaststelling luidt immers: *'De dwaas denkt: Er is geen God. Verdorven zijn zij, verfoeilijk zijn hun daden, niemand doet het goede'* (Psalm 14,1). Daarmee tekent zich het verschil af tussen mensen die met wijsheid leven en mensen die handelen alsof er niets boven hen staat. Ook vandaag zien wij helaas hoe sociale onrechtvaardigheid voortkomt uit hoogmoedige corruptie, die even verwerpelijk als discriminerend is. Het verlies van het besef van Gods aanwezigheid in het dagelijks leven uit zich niet zozeer in een theoretische ontkenning van zijn bestaan. Het wordt vooral zichtbaar wanneer zijn goedheid en barmhartigheid geen plaats meer krijgen bij de opbouw van een rechtvaardige samenleving en een rechtvaardig persoonlijk leven.

De eersten die daarvan de gevolgen ondervinden, zijn de armen. Het is geen toeval dat hun aantal in veel samenlevingen blijft toenemen. Waar God uit beeld verdwijnt, staan mensen niet langer naast elkaar in wederzijds respect, maar proberen zij boven elkaar uit te stijgen door macht en overheersing. Zo ontstaat een ontluisterende logica van uitsluiting en misbruik, die mensen naar de rand van de samenleving duwt en hun waardigheid aantast. Dat treft niet alleen afzonderlijke personen, maar ook hele volkeren. Daarom treffen de woorden van de psalm ons vandaag nog altijd met dezelfde scherpte: *'Zij verslinden mijn volk alsof zij brood eten'* (Psalm 14,4).

2. De roep van de armen om gerechtigheid wordt vandaag vaak gesmoord door allerlei mechanismen die steeds geraffineerder worden. Daardoor dreigt elke poging om hun stem te laten horen te verstommen. De digitale wereld versterkt bovendien de vooroordelen tegenover hen en vergroot de muur van onverschilligheid die hun situatie omringt. Voor de arme blijft dan slechts één weg open: roepen tot God (vgl. Psalm 34,7) en zijn klacht aan Hem voorleggen, in de zekerheid dat Hij luistert, omdat God trouw is en rijk aan barmhartigheid.

Wie onderdrukt, vernederd en weerloos is, groeit ook vandaag in het besef dat hij zich met vertrouwen en hoop aan God mag toevertrouwen. In die volledige overgave bloeit de eigen waardigheid opnieuw op. Mensen ontdekken zusters en broeders met wie zij hun dromen kunnen delen. Hoop wordt langzaam werkelijkheid. Toevlucht zoeken bij God betekent de ware en veilige bescherming vinden, een bescherming die de machtigen van deze wereld niet kunnen geven en vaak zelfs weigeren te erkennen.

De arme weet echter beter dan velen wat werkelijk essentieel is, omdat hij leeft van het wezenlijke. Meer dan wie ook lijkt hij op Christus. Daarom erkent hij God als zijn toevlucht, zelfs wanneer de omstandigheden het tegendeel lijken te bewijzen. Hij blijft vervuld van hoop op Gods gerechtigheid, die zich op haar tijd openbaart. In de nacht van verlatenheid en eenzaamheid woont de arme *'onder de bescherming van de Allerhoogste'* (vgl. Psalm 91,1). Wie verdrukt wordt, wie onrecht ondergaat en vernederd wordt, wie lijdt onder pijn en verdriet, wie alleen is en geen zin meer ziet in het leven, kan bij de Heer troost en nieuwe kracht vinden.

3. Dat God een toevlucht is, blijft niet beperkt tot een belofte; het wordt werkelijkheid in de persoon van Jezus Christus. Door de menswording van de Zoon komt God zelf onder ons wonen. Zo wordt de gehoopte toevlucht tastbaar en zichtbaar. Jezus Christus is werkelijk Gods toevlucht voor de armen. Door zijn gehoorzaamheid aan de Vader gaat Hij tot bij hen die onderaan de samenleving staan. Hij komt ieder mens tegemoet en biedt een veilige schuilplaats: *'Kom naar Mij, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven'* (Matteüs 11,28). In Jezus beschermt God de mens niet alleen; Hij deelt ook in de menselijke armoede tot aan het kruis.

De armen van vandaag zijn vaak de vergeten en uitgesloten mensen. Hun wordt niet alleen brood ontnomen, maar ook een stem en een gezicht. Mogen zij de Zoon van God ontmoeten, die zich nabij maakt aan allen en niemand over het hoofd ziet. Mogen zij Hem allereerst ontmoeten in hen die zich christenen noemen. In de Kerk, zijn Lichaam, is het Jezus die brood en vriendschap schenkt, licht brengt en een horizon van hoop opent. Hij noemt ieder mens bij naam en geeft aan ieder zijn waardigheid terug.

Jezus van Nazaret is Gods gave aan de armen. In Hem worden alle beloften werkelijkheid. Voor wie geen huis heeft, geen werk, geen onderwijs, geen voedsel of gezondheidszorg, opent zich een nieuwe weg: de weg van het delen als uitdrukking van het Koninkrijk van God (vgl. Matteüs 5,3). Tegenover de drang van mensen die rijkdom enkel voor zichzelf verzamelen, staat Gods onvermoeibare liefde. Door het getuigenis van mensen van vlees en bloed opent Hij harten en neemt Hij mensen op in zijn liefde.

4. In Christus worden ook wij geroepen arm te worden en een toevlucht te zijn voor de arme. De christelijke gemeenschap kan niet onverschillig blijven voor de velen die vandaag aan haar deur staan en onzichtbaar blijven voor wie zich achter zijn eigen muren terugtrekt. De Kerk is door haar eigen natuur geroepen arm te zijn en een toevlucht voor de armen.

Laten wij daarom het commentaar van de heilige Augustinus op de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus niet vergeten: *'De naam van de rijke heeft God verzwegen, maar de naam van de arme heeft Hij genoemd. De naam van de rijke ging van mond tot mond, maar God heeft hem verzwegen; de naam van de arme bleef verborgen, maar God heeft hem geopenbaard. […] Wat zou jij kiezen? Arm zijn zoals Lazarus of rijk zoals die ander? Laat je niet misleiden! Luister naar het einde van hun verhaal en zie welke slechte keuze werd gemaakt'* (*Sermo* 33A, 4).

Zoals ik heb geschreven in de apostolische exhortatie *Dilexi te*: *'Aan de armen toont God een bijzondere voorkeur: allereerst tot hen richt zich het woord van hoop en bevrijding van de Heer. Daarom mag niemand, hoe arm of zwak ook, zich ooit verlaten voelen. Als de Kerk werkelijk van*

Christus wil zijn, moet zij een Kerk van de Zaligsprekingen zijn, een Kerk die ruimte maakt voor de kleinen en arm met de armen op weg gaat, een plaats waar de armen een bevoorrechte plaats innemen' (nr. 21).

Op deze 10e Werelddag van de Armen dringen zich enkele vragen op die wij diep in ons hart moeten laten doordringen. Zijn wij een teken van een God die een toevlucht is voor de armen? Zijn wij ons bewust van onze eigen armoede en verkiezen wij die boven onrechtvaardige rijkdom? Gaan wij naar de plaatsen waar armen leven en delen wij in hun kwetsbaarheid? Luisteren wij naar hun gedachten en nemen wij hun verwachtingen ernstig? Noemen wij hun namen met de tederheid die van God komt? Wekt onze liefde in hen opnieuw het verlangen naar gerechtigheid en bevrijding?

Deze en vele andere vragen nodigen uit tot een ernstig gewetensonderzoek. Zij helpen ons te ontdekken hoeveel wij nog geroepen zijn te worden voor de armen en ten dienste van hun bevrijding. Dan zullen wij ook zien dat armen zelf een toevlucht kunnen worden voor anderen. De ervaring van armoede maakt immers bijzonder gevoelig voor een vernieuwde solidariteit tegenover de uitdagingen van onze tijd.

De liefde van Christus laat ons delen in het liefdesleven van God. Daarom worden christenen geroepen niet alleen hun toevlucht te zoeken bij God, maar ook in God een toevlucht te worden voor anderen, zonder *'onderscheid te maken tussen wie helpt en wie geholpen wordt, tussen wie lijkt te geven en wie lijkt te ontvangen, tussen wie arm lijkt en wie tijd, bekwaamheid of hulp aanbiedt. Wij zijn de Kerk van de Heer, een Kerk van armen, allen kostbaar, allen geroepen, ieder drager van een uniek woord van God. Ieder is een gave voor de ander'* (Homilie, 17 augustus 2025).

5. De achthonderdste verjaardag van het overlijden van Sint-Franciscus van Assisi nodigt ons uit stil te staan bij een veelzeggende gebeurtenis uit zijn leven. Toen hij als pelgrim naar Rome kwam bij het graf van de apostel Petrus, werd hij diep geraakt door het lot van de bedelaars. Om hun lijden beter te leren kennen, trok hij zijn eigen kleren uit en wisselde die met de versleten kleding van een van hen. Vervolgens ging hij zelf bedelen en bracht hij de hele dag door tussen de armen, vervuld van geestelijke vreugde (vgl. *Fonti Francescane*, 1405-1406).

Ook vandaag willen wij getuigen dat dezelfde vreugde mogelijk is wanneer wij ons verplaatsen in de situatie van de armen en naar hen luisteren, in plaats van enkel over hen te spreken. Wie God als toevlucht heeft, is vrij om profetische keuzes te maken. Hij getuigt ervan dat alles opnieuw kan worden opgebouwd vanuit de laagste plaats, in nederigheid en broederlijkheid. Alleen deze weg kan een wereld helen die gewond is door machtsmisbruik en hoogmoed.

Ik vertrouw erop dat deze 10e Werelddag van de Armen een belangrijke stap mag zijn om het gelaat te ontdekken van zoveel broeders en zusters die hun toevlucht zoeken bij God en verlangen zich thuis te voelen in onze gemeenschappen. Laten wij gehoorzaam blijven aan het Woord van God, dat ons oproept tot bekering van hart.

Moge de Maagd Maria, die in het gekruisigde lichaam van haar Zoon de liefde van God aanschouwde die de hongerigen met gaven vervult en de rijken met lege handen wegzendt (vgl. Lucas 1,53), voor ons ten beste spreken.

Vanuit het Vaticaan, 13 juni 2026, gedachtenis van Sint-Antonius van Padua.

LEO PP. XIV